Nᴱᴿ 39

KURYER LITEWSKI

w Wilnie w Poniedziałek dnia 31 Marca v. s. 1824 Roku.

Wiadomości Krajowe.

Ostatnia data gazet sanktpetersburskich jest dnia 22 marca.

Przez nay wyższe dyplomata Jego Cesarskiey Mości, z dnia 27 lutego, na podanie Jego Cesarskiey Wysokości Cesarzewicza, w nagrodę gorliwości w sprawowaniu swych obowiązkow, jenerał major, *Perski*, dyrektor 1go korpusu kadetów, i jenerał major *Markiewicz*, odznaczający się w zarządzaniu 2gim korpusem kadetów, nayłaskawiey mianowani kawalerami orderu ś. *Anny 1szey klassy*.

Przez naywyższy dyplomat z dnia 1 marca, namiestnik alexandronewskiey ławry, archimandryta, *Tobiasz*, za długą i gorliwością oznaczoną służbę na różnych urzędach, nayłaskawiey policzony do orderu ś. *Włodzimierza* 2giey klassy wielkiego krzyża.

Przez Naywyższe Ukazy Jego Cesarskiey Mości do Rządzącego Senatu:

D. 4 stycznia. Zważywszy coroczne pomnażanie się spraw nowo wchodzących do 5go Departamentu Rządzącego Senatu, których ułatwienie również wymaga pomnożenia pracy, Uznaliśmy za rzecz potrzebną, zgodnie z przedstawieniem Ministra sprawiedliwości, uznaném za dobre przez Komitet Ministrów, ustanowić przy tym departamencie, od nadchodzącego 1824 roku, trzeci oddzielny urząd, pod nazwaniem 3go oddziału 5go departamentu Senatu, z osobnym Ober.-Prokurorem i kancellaryą, podług tu załączonego i przez Nas potwierdzonego etatu.

Pospołu z tém zważywszy niedogodności teraźnieyszego rozdziału spraw w Kryminalnych Departamentach Senatu, Znayduje my pożyteczniey szem rozdzielić je, nie podług ich rodzaju, ale podług guberniy w taki sposob, iżby wszystkie sprawy kryminalne i śledztwienne, bez żadnego w rodzaju ich rozróżnienia, wchodziły odtąd do każdego oddziału 5go i 6go Departamentu Senatu, podług listy guberniy tu załączonych.

Na tey osnowie Rozkazujemy: z 1go i 2go oddziałow 5go departamentu przesłać do nowo ustanowionego 3go oddziału wszystkie sprawy tych guberniy, które do niego w liście są przeznaczone; inne zatém dawne sprawy, tak w 5tym i w 6tym Departamentach zostawić aż do ich ukończenia w tychże oddziałach, w których się teraz znaydują, nie przesyłając z jednego oddziału do drugiego; nowe zaś sprawy mają wchodzić do każdego oddziału podług listy.

Zresztą, jeżeli w następstwie czasu, do którego kolwiek oddziału wchodzić będzie spraw więcey; tedy, dla zrównania w pracy, mogą bydź one, za rozrządzeniem Ministra sprawiedliwości, przesyłane do innego oddziału

Etat kancellaryi 3go oddziału 5go Departamentu Rządzącego Senatu: 1 ober prokuror 4000 r. jemu na stół 2000 r., 2 ober sekretarzów po 3000 r., 4 sekretarzów po 1500 r., 1 exekutor 1200 r., 1 protokulista 1000 r., 1 rejestrator 800 r., 10 kancellarzystów lub *powytczykow* po 750 r., 16 podkancellarzystów czyli ich pomocników po 500 r., 16 kopistów po 350 r., 2 stróżów po 120 r., na rozchody kancellaryyne 3350 r. wszystkich osób 54, a na rok 45,690 r. Translatora, w zdarzoney potrzebie, może ten oddział użyć z 1go oddziału tegoż departamentu.

Na tym etacie własną Jego Cesarskiey Mości ręką napisano tak: *Ma bydź podług tego*

Alexander.

Carskie Sieło
dnia 4 stycznia 1824 roku.

Rozkład guberniy na trzy odziały 5go departamentu Rządzącego Senatu co do spraw kryminalnych i śledztwiennych: Iszy Oddział: gubernija: sanktpetersburska, archangielska, ołonecka, wołogodzka, nowhorodzka, twerska, jarosławska, kostromska, włodzimierską. IIgi Oddział: witebska, mohilewska, smoleńska, kałuzka, połtawska, czernihowska, kijowska, słobodzko-ukraińska, kurska. IIIci Oddział: pskowska, inflantska, estońska, kurlandzka, mińska, wileńska, grodzieńska, białostocki obwod, wołyńska, podolska.

Rozkład guberniy na dwa oddziały 6go departamentu Rządzącego Senatu co do spraw kryminalnych i śledztwiennych: Iszy Oddział: gubernija: moskiewska, niżehorodzka, kazańska, simbirska, penzeńska, saratowska, orenburska, wiatska, permska, tobolska, tomska, irkutska, jeniseyska. IIgi Oddział: rjazańska, tulska, orłowska, weronezka, tambowska, ekaterynosławska, taurycka, chersońska, Bessarabia, astrachańska, kaukazka, Gruzya, Woysko Dońskie.

Na tych rozkładach podpisano własną Jego Cesarskiey Mości ręką: *Ma bydź podług tego*

Alexander.

Carskie Sieło
stycznia 4 1824 r.

D. 15 lutego. Ustanowiony został w *Wilnie* czasowy departament Sądu głównego, na sprawy kryminalne i śledztwienne.

D. 26 lutego. Przychylając się do prośby naypokornieyszey odstawnego podpółkownika, *Działtowa*, przez wzgląd na dawnieyszą jego odznaczającą się służbę, Naymiłościwiey Nadajemy wychowankom jego: *Konstantemu* i *Krzysztofowi*, oraz *Annie, Julii, Wierze, Alexandrze* i *Nadziei*, dostojeństwo ślachectwa, pozwalając przybrać imie radowe *Razowskich* i herb, który Heroldya ma ułożyć i do potwierdzenia Nam podać.

D. 28 lut. Medyk *Martinengo*, w nagrodę gorliwey służby przy byłey missyi w *Konstantynopolu*, mianowany radcą dworu.

D. 3 marca. Radca dworu, *Martos*, mianowany przezydentem sądu gubernialnego jenisseyskiego.

Teyże daty. Naczelnikiem oddziału w kommissyi, ustanowioney przy kollegium admiralicyynem, dla rozpatrzenia i udecydowania interessów i xiąg dawnieyszych, naznaczony radca kollegialny *Balle*, z pensyą etatową po 3000 r.

Teyże daty. Radcy kollegialni, *Zawiłow* i *Wołkow*, przy zupełném, na własną prośbę, uwolnieniu od służby, na osnowie Ukazu 18 lutego 1761 roku, mianowani radcami stanu.

Teyże daty. Radcy tytularni, *Rubetski* i *Moskwin*, przy zupełném umolnieniu, na własną proś-

bą, dla słabości zdrowia, ze służby, za 38letnie chwalebne jey sprawowanie, otrzymali pensyi dożywotniey, pierwszy 210 r., drugi 100 rubli.

D. 10 *marca.* Naczelnik oddziału departamentu różnych poborów i podatków, radca dworu *Prutczenko*, mianowany wice-gubernatorem rjazańskim i podniesiony na radcę kollegialnego.

D. 14 *marca.* Wice dyrektorem departamentu różnych podatkow i poborow, mianowany radca kancellaryi tegoż departamentu, radca kollegialny, *Karniejew*, i za oznaczającą się gorliwość wyniesiony na radcę stanu.

Przez Naywyższy Ukaz do kapituły orderów rossyyskich, pod dniem 1 marca, w nagrodę gorliwey i odznaczającey się służby, były rektor akademii duchowney kijowskiey, archimandryta *Moyżesz*, mianowany wikaryuszem dyecezyi nowgorodzkiey, i rektorowie: akademii moskiewskiey duchowney, archimandryta klasztoru nowospaskiego w Moskwie *Cyrylli* i seminaryum kiszeniewskiego, archimandryta klasztoru Narodzenia Panny Maryi, *Iryneusz*, nayłaskawiey policzeni do orderow ś. *Włodzimierza* 3ciey klassy.

Teyże daty. Assesor kollegialny, *Łabieński*, drugi sekretarz przy poselstwie Cesarskiém w *Paryżu*, nayłaskawiey mianowany kawalerem orderu ś *Anny* 2giey klassy.

Przez Naywyższy Ukaz Jego Cesarskiey Mości do Jego Królewskiey Wysokości, Główno-zarządzającego drogami kommunikacyy, Xiążęcia *Alexandra Wirtemberskiego*, pod dniem 18 lutego, rzeczywisty radca stanu, *Szabin*, przeznaczony do szczególnych poleceń, przy Jego Królewskiey Wysokości, z pensyą roczną po 3500 rubli.

W przełożeniu do Rządzącego Senatu, Ministra sprawiedliwości, P. Jenerała piechoty i Kawalera Xiążęcia *Łobanowa Rostowskiego*, p d dniem 29 lutego, wyrażono: P. Jenerał artylleryi, Hrabia *Arakczejew*, kommunikował P Ministrowi sprawiedliwości, iż żona i dzieci szlachcica gubernii woroneżkiey, sekretarza kollegialnego, Andrzeja *Agiejewa*, odsądzonego od służby cywilney w roku 1798 przez N a y w y ż s z y Rozkaz, razem z innemi stanu szlacheckiego, za usprawiedliwienie zmarłego Hrabi Borysa *Deujera*, udawali się do Cesarza Jegomości z prośbą naypoddannieyszą o N a y m i ł o ś c i w s z e jemu darowanie, i że Jego Cesarska Mość, przez wzgląd na wiek ośmdziesiątletni pomienionego *Agiejewa*, oświadczył N a y m i ł o ś c i w s z e zezwolenie, ażeby nie uważać go nadal za odsądzonego od służby."

Gazeta senacka ogłosiła Ukazy Rządzącego Senatu następujące:

1) Dnia 21 lutego, z 1go Departamentu: uwalniający skarbnych powiatowych od poświadczania soli w miastach nadetatowych;

2) D. 27 lut. z 1go Departamentu: o nieuzyskiwaniu poślin od majątkow, testamentem zapisywanych na rzecz ubogich i na zakłady dobroczynne w królestwie hannowerskiem.

3) D. 28 lut. z 1go Departamentu, dozwalający Izbom Skarbowym na ważenie soli używać pieniędzy, z summ w gotowiznie w nich będących.

4) D. 29 lut. z 1go Departamentu, dozwalający wprowadzać niektóre produkta z Królewstwa polskiego do Cesarstwa, za opłatą postanowioney poszliny. (Ogłosimy w zupełności).

Pułkownik artylleryi *Benderski*, komendant wileński, przybył do stolicy.

F r a n c y a.

Paryż dnia 17 marca.

(Gaz. le Conserv. Impart.).

Czytamy w gazecie *Mémorial Bordelois*: zakonnicy *Trapisci*; znani z ostrości swojey reguły, będą wkrótce znowu wprowadzeni do klasztoru, fundowanego w dniu 30 grudnia ostatniego w S. *Aubin*, w bliskości *St. Médart*. Ten gościnny przytułek przeznaczyła im dobroczynność wielu wiernych, którzy się ubiegali w przyczynieniu się do tego zakładu darami wszelkiego rodzaju. Zakonnicy udadzą się jeszcze d. 8 do kościoła katedralnego w *Bordeaux*, a ztąd póydą objąć w dziedzictwo nowy swóy dom.

Dwór francuzki włoży żałobę, z powodu śmierci Xiężniczki *Kunegundy* saskiey, ciotki Króla Jmci *Ludwika* XVIII: miała wieku 84 lat.

Gazeta *l'Echo du Nord* utrzymuje, iż elektorowie konstytucyyni departamentu *du Nord* nie chcieli mieć żadnego uczęstnicwa do wyborów zgromadzeń elektoralnych.

Paryż, dnia 20 marca.

(z Gazety Warszawskiey.)

Zdawało się, iż drugi pojazd, idący pospolicie za pojazdem królewskim, gdy Monarcha wyjeżdża, jest zbytecznym. Tym czasem podczas ostatniey przejażdżki, ta Monarchy przezorność okazała się użyteczną; pękł bowiem kozioł u pojazdu i Król Jmć przesiadł do drugiego pojazdu.

Minister woyny rozesłał okólnik do prefektów, donosząc, iż rzeczywista liczba woyska jest większą, niż podług budżetu być powinna, i dla tego nie można już przyymować ludzi, którzy się chcą zaciągnąć do woyska.

Na przełożenie kanclerza ministra sprawiedliwości, Monarcha zamienił karę śmierci *Antoniemu Loujon*, za spisek przeciwko rządowi, na 20toletnie więzienie.

Dnia 22. Król Jmć wydał kilka urządzeń względem postanowioney d. 6 stycznia r. b. wielkiey rady handlowey i osad. Jedno z nich obeymuje kilka odmian względem składu tego bióra; drugie mianuje członkami rzeczoney rady: ministrów stanu Xięcia *Levis* i Hrabiego *Vaublanc*; parów: Hrabiego *Mollien*, hrabiego *Chaptal* i Barona *Portal*; członków izby deputowanych: Barona *Durand*, *Fajon* i *Olivier*. Trzecie mianuje Hrabiego *St. Cricq*, jeneralnego dyrektora ceł, prezesem bióra handlu i osad, a Barona *Frevills* referendarza rady stanu, sekretarzem wielkiey rady handlu i osad.

Xiądz *Fontenay* arcy-biskup w Bourgos, otrzymał dostoyność Para.

Onegday wieczorem zapaliła się sadza w kominie zamku *Thuileries* w mieszkaniu jałmużnika, a to powtórnie, kiedy zdawało się, że już ugaszono ogień. Szkoda jednak nie jest znaczna.

Dnia 14 b. m. w niedzielę zrana postrzeżono w ogrodzie tuilleryyskim obrażające słowa przeciwko Królowi, napisane na śniegu. Uwięziono zaraz 3 ludzi, na których padało podeyrzenie; lecz wkrótce z nich jednego uwolniono, a dwóch oddano pod sąd policyi poprawczey, który jednego także uwolnił, a drugiego, który się sam jeden do winy przyznał skazał na półroczne więzienie i zapłacenie 500 franków kary pieniężney. Był to robotnik w rękodzielni towarów bawełnianych, nazwiskiem *Suruteau*.

Eskadra nasza w Indyach zachodnich została niedawno powiększona 4ma galiotami, *Anemone*, *Rose*, *l'Emeraude* i *la Topaze*, które d. 10 grudnia r. z. wypłynęły z *Roch fort*. Listy z *Martyniki* pod d. 27 stycznia donoszą o przybyciu wszystkich tych statków, z których 2 pozostaną tam na stanowisku, a 2 inne udały się do *Gwadalupy*, dokąd są przeznaczone. Przyłożą się do powściągnienia przemycań towarów na brzegach wspomnionych osad.

Dnia 23. Dom dla ubogich, który Xiężna *Berry* r. 1820 postanowiła wystawić w *Romy*, został ukończony i uroczyście poświęcony. Dnia 30 z. m. złożono tam serce Xięcia *Berry*, pod statuą ś. *Karola Beromeusza*, patrona nieboszczyka. Dano następujący napis: „Tu leży serce *C. F. d'Artois* Xięcia *Berry*, godnego syna ś. Ludwika i wielkiego *Henryka*. Posiadał waleczność i cnoty dostoynego swego rodu. Oyciec ubogich, podpora nieszczęśliwych, zginął zawcześnie od sztyletu buntowników. Zgon jego był zgonem tobatyra."

Na pogrzebie Xięcia *Cambaceres* znaydowali się między innemi: Xiążę *Talleyrand*, Xiążę *Bassano (Maret)*, niektórzy ministrowie, marszałkowie Francyi, oraz wielu Parów, jenerałów i innych osób. Za karawanem szło 17 żałobnych pojazdów, 920 ubogich z pochodniami i blisko 600 żołnierzy. Przeszło 150 pojazdów kończyło paradę pogrzebową. Zmarły Xiążę zostawił ogromny majątek, który dwom synowcom swoim zapisał.

Starszy dostanie oprócz pałacu szacowanego 800,000 franków, papiery skarbowe czyniące 250,000 franków rocznej wieczystey prowizyi, a młódszy takież papiery czyniące 150,000 franków podobney prowizyi. Bratu swemu przeznaczył Xiążę 12,000 franków roczney wieczystey prowizyi i 4 akcye kanałowe. Siostrze, Pani *Gilles*, zapisał majętność czyniącą 5000 franków rocznego dochodu i 40 akcyy bankowych, a troygu jey dzieciom 146,000 franków; siostrzenicy zaś swojey, Pani *Delaire*, 150,000 franków. Baron *Seguier*, pierwszy prezes sądu appellacyynego, dostanie 1000 franków roczney wieczystey prowizyi, a sekratarz *Lavalle*, który go na wygnaniu nie opuścił, 5500 franków roczney wieczystey prowizyi, oraz kilka akcyy kanałowych; dwóm zaś jego córkom przeznaczył dla każdey po 1500 franków roczney wieczystey prowizyi. Każdemu większemu kościołowi w *Paryżu* zapisał po 250 franków roczney wieczystey prowizyi, a mnieyszemu po 150 franków takieyże prowizyi; katedralnemu zaś kościołowi w *Montpelier*, gdzie się urodził, 3000 franków wieczystey roczney prowizyi. Kuzynowi swemu, Panu *Carion de Nisas*, zapisał tylko 1000 franków i 500 franków roczney wieczystey prowizyi; marszałkowi swemu 10,000 franków i 1000 franków roczney wieczystey prowizyi; pierwszemu swemu kamerdynerowi 1000 f. i 1000 f. wieczystey roczney prowizyi; Panu *Thibon*, exekutorowi testamentu, dyament szacowany 6000 franków. Pamiętniki Xiążęcia *Cambaceres* wyydą wkrótce z druku w 6 tomach.

Ogłoszenie Pana *Sgrizzi*, włocha, iż bez przygotowania podeymuje się ułożyć wszelką podaną mu trajedyą, zwabiło d. 14 b. m. mnóstwo ciekawych osób. Podług życzenia jego, utworzyła się kommisya, złożona z poetów i aktorów, dla zadania mu trajedyi. *Talma* oświadczył, iż z losu wypadło, aby miała tytuł: *Bianca e Capello*. Obrano umyślnie rzecz mniey znaną, a ponieważ samo zgromadzenie nie zdawało się mieć dokładney wiadomości o tey bayce, przeto jeden z członków komisyi, dał następujące krótkie wyobrażenie: *Bianca* zamordowawszy pierwszego swego męża, weszła w związki małżeńskie z Xiążęciem panującym *Ludwikiem* i pragnęła pozyskać nieograniczoną władzę; lecz doznawała przeszkody od dwóch osób, które chciała otruć: zaradzono temu, i *Bianca* sama wpadła w sidła, które na drugich zastawiła. Wszyscy mowcy języka włoskiego zgodzili się na to, iż *Sgrizzi* dokazał rzeczy nadzwyczayney. Rozmowy wchodzących do tey trajedyi aktorów, obeymowały wprawdzie często przesadzone obrazy i opisy; brak czynów dawał się postrzegać; lecz byłoby niesprawiedliwością sądzić z surową krytyką o trajedyi, która się bez przygotowania układa. Pan *Sgrizzi* deklamując zmieniał głos, i otrzymał wielkie pochwały. Talent jego jest zawsze nadzwyczaynem zjawiskiem natury. Pan *Eugeniusz de Pradel*, poeta francuzki, chcąc ubiegać się z Panem *Sgrizzi*, podobnież ogłosił, iż w daney materyi deklamować będzie bez przygotowania trajedyą w pięciu aktach.

Tuteyszy Dziennik *Oriflamme* donosi, iż od dnia 1620 b. m. przestanie wychodzić, czyniąc przytém następującą uwagę: „Dopóki rewolucya zdawała się nam zagrażać, było obowiązkiem każdego dobrego francuza pomnażać narzędzia, zbijające nauki nierządu przez zasady porządku Był to jedyny sposób pokonania rewolucyi z korzyścią dla monarchii Rojaliści nie zaniedbali żadnego środka, mogącego poprzeć tę wielkomyślną walkę; lecz teraz, gdy cała Francya, przez swoje wybory, rewolucyą nazawsze pokonała, wolno jest położyć koniec usiłowaniom, które z jedney strony będąc uciążliwemi, z drugiey stały się zbyteczemi.“

List z *Bastia* (na wyspie Korsyce) pod d. 18 lutego donosi; „Bandy rozboyników napastują okolice tuteysze. Zamordowali okrutnie pewnego urzędnika sądowego, za którego wykupno żądali 100 luidorów, a czego im nie wypłacono. Wdowa po *Muracie*, byłym Królu Neapolitańskim, miała tu niedawno sprawę z kupcem nazwiskiem *Gregori*; szło o pieniądze, które mąż jey w czasie pobytu swego w Korsyce pożyczył od kupca. Obie strony pogodziły się.“

P. *Reynier*, który wydał już dzieło o ekonomii polityczney i rolnictwie celtów, germanów, persów, fenicyanów, arabow i żydów, napisał teraz drugie dzieło w teyże materyi o egipcyanach i kartageńczykach, z uwagami o starożytności etypopów.

W *Paryżu* piętnastoletnia dziewczyna chciała pozbawić życia starą kobietę przez zostawienie węgli tlejących w izbie, gdy owa kobieta spała w nocy. Kot będący w teyże izbie, czując zaduch węgli, zaczął okropnie miauczyć, co przebudziło kobietę; ale już tak zaduchem była osłabiona, iż ledwo zdołała wezwać ratunku. Dziewczyna będzie surowo karaną, a kobieta uważa kota jako swego wybawcę.

Dnia 13 b. m. o wpół do 5tey wieczorem mieliśmy tu czas, w którym się burze wszystkich por roku połączyły, to jest: wiatr, deszcz, śnieg, grad, błyskawice, pioruny i grzmoty; brakowało tylko trzęsienia ziemi.

Hiszpanija.

Madryt, dnia 10 marca.

(z Gazety Warszawskiey.)

Wyszło tu postanowienie względem papieru stęplowego. Obeymuje przepisy zupełnie podobne do francuzkich. Według innego postanowienia, pieniądze pochodzące z przedaży zabranych towarów przemycanych, mają bydź w trzech częściach użyte na uzbrojenie ochotników, a w czwartey wchodzić do skarbu królewskiego.

Rodzina królewska uda się wkrótce do *Aranjuez*.

Słychać, iż do posła francuzkiego przybył goniec z listami od rządu jego, zalecającemi, aby wyjednał ustawę amnestyyną.

Kommissya woyskowa tuteysza jest czynną i surową. Wczora powieszono 2 złodziejów, którzy tylko 3 franki ukradli; dziś miano tracić pewną służącą, która moździerz mosiężny ukradła; lecz otrzymała ułaskawienie od Króla, kiedy już prowadzono ją na rusztowanie.

Mieszkańcy nadbrzeżni dają jak mogą odpor algierczykom, którzy dotąd same tylko kobiety i bydło zabrali. Kupcom w Andaluzyi oznaymiono, iż pod Algiesiras krąży fregata algierska.

Pan *Perez Juana*, członek sądu karnego w Madrycie, wyjechał z oddziałem woyska francuzkiego do *Toledo*, dla rozpoznania sprawy wielu ludzi, którzy od 9 miesięcy siedzą w tameccznych więzieniach.

Margrabia *Gardia Real*, ogłosił w gazecie tuteyszey, iż wielu ochotników rojalistowskich rozpuszczono, nie dla tego, jak zle myślący rozgłosili, iż niechcieli wykonać przysięgi: umrzeć za tron i kościoł; lecz dla domowych swoich zatrudnień.

Dnia 11. Mówią, iż w tym jeszcze miesiącu władze municypalne będą przywrócone.

Rząd nasz (jak słychać) chce kupić od innych mocarstw naymniey 10 okrętów wojennych, lecz nie za opłatą pieniężną, ale za odstąpienie pewnych posiadłości w Ameryce.

Od granic hiszpańskich dnia 13 marca.

(z teyże gazety.)

Ukończyła się już sprawa zabóyców kanonika *Vinuesa*, na których zapadł wyrok śmierci.

Słychać, iż Margrabia Mataflorydа wyjedzie wkrótce do *Turynu*, gdzie urząd posła naszego sprawować będzie.

W Katolonii, Walencyi i Murcyi użyto nad brzegiem środków dla zabezpieczenia się od wylądowania algierczyków. Podobnież uczyniono na wyspach balearskich, dokąd ma bydź posłany oddział woyska francuzkiego.

Liczba statków wojennych algierskich, krążących na morzu środziemnem, nie jest małą, i o działaniach tych nieprzyjacioł niemożna powziąć dokładney wiadomości. Statki te są odcięte od Algieru, większa bowiem część eskadry angielskiey

zebraney w *Malcie*, trzyma ten port w zamknięciu. Nieuderzyła jednak, i zapewne czeka na posiłki z Anglii, a zwłaszcza na statki bombardyerskie i kongrewskie. Admirał angielski posyła duplikaty wszystkich swoich listów pisanych do Anglii przez *Marsylią* do posła angielskiego w *Paryżu*, a ten je posyła natychmiast daley do *Londynu*.

Rodzice żony jenerała *Morillo* przejeżdżali przez *Yrun* do Francyi. Wspomniony jenerał traci 18 milionów przez zabranie mu dóbr narodowych, które za rządu stanów kupił.

Anglia.

Londyn dnia 15 marca.

(*z Gazety le Conservateur Impartial.*)

Biskup *Rhoesina*, wprowadzony na audyencyą przed Króla, przez Hrabiego *Bathurst*, podał Królowi Jmci adres katolików wyzszey *Kanady*. Adres osadników *Jamaiki* podany był przez Pana *Watson-Taylor*, członka parlamentu, w towarzystwie Lorda *Hawart de Walden*, Pana *East* i pięciu innych osob.

Bil o cudzoziemcach ma bydź odnowiony na 1 rok.

Wiadomości z *Limy* pod d. 10 października o porażce jenerała *Santa-Cruz* są sprzeczne; zapewniają, iż on pobił jenerała *Valdes*, i że zajął *Arequia* w 9,000 ludzi.

Kongres mexykański, ogłosił d. 16 grudnia r. 1823 wyrok, stanowiący jedność federacyyną wszystkich stanow mexykańskich.

Milczenie naszych gazet o kłótni z Deyem Algierskim, zdaje się bydź dowodem, iż rząd nasz przed zadaniem ostatniego ciosu temu herszowi rozboyników, chce wiedzieć: czy jest chęcią mocarstw chrześciańskich bydź uczęstnikami tey sprawy z Anglią.

Przyszła d. 10 poczta z *Lizbony*, wyprawiona ztamtąd d. 25 lut. Następujący wyjątek z gazety urzędowey zasługuje na uwagę: sami radykaliści angielscy, również, jak i stronnicy rewolucyy zaszłych w Ameryce, nie mogą umieszczać w tey samey kategoryi pytania o niepodległości Brezylii, co i niepodległości osad hiszpańskich. Oba przypadki są w istocie swey bardzo różne. Rząd brytański jest daleko ściśley połączony z *Portugalią*, przez traktaty, a niżeli z Hiszpanią. Nadto rewolucya brezyliyska jest dziełem maley tylko liczby osob; a Anglia ma naywiększy w tém interes, utrzymanie praw dawnego i wiernego swego sprzymierzeńca.

Parlament

Izba Niższa.

Dalszy ciąg posiedzenia dnia 8.

P. *Hume* zabiera głos, i żąda, ażeby cło od cukru, które jest teraz 27 do 30 szylingów od kwintała zmnieyszone odtąd zostało na 7 szylingów.

P. *Barring* opiera się temu: utrzymuje, że to zmnieyszenie, które dla kupujących będzie tylko jeden *penny* na funcie, bardzo mało przyniesie im ulgi; gdy tym czasem nastąpi ztąd znaczna strata dla skarbu; ponieważ, rzecze szanowny członek, konsumpcya cukru jest daleko znacznieysza w Anglii, jak w innym jakim kraju; we Francyi, n. p. nie przechodzi czwartey części.

P. *Huskisson* dowodzi podług dokumentów autentycznych, iż dawnieysze osady, to jest te, które należały do korony przed r. 1792, wydają przewyżkę 322,000 kwintałów cukru, także przewyżka jest 307,000 kwintałów z osad nowych, w ogule 629,000 kwintałów. Konsumpcya ogólna cukru w *Anglii* jest 2,700,000 kwintałów, od których potrzeba odciągnąć to, co wychodzi za granicę, a czego nie można kłaść mniey jak większą połowę ogólnego produktu z jey osad. P. *Huskisson* kończy uwagą, iż zmnieyszenie o jeden szyling na kwintale zmnieyszy przychod publiczny na 150,000 f. s.; zmnieyszenie zaś na 7 szylingów żądane przez P. *Hume*, zubożyłoby kray na 1,050,000 f. s. (26 milionow rubli).

P. *Hume* użala się, iż go nie zrozumiano i cofa swóy wniosek.

P. *Huskisson* wchodzi w szczegóły bardzo drobne względem handlu jedwabiem. Niezmierna wyższość francuzów, w tym rodzaju rękodzielnictwa, a jeszcze więcey taniość ich materyy jedwabnych utrzymują rękodzielnie angielskie w pewnym rodzaju nieczynności i poniżenia. Gust dam angielskich do atłasów i kitajek francuzkich tak jest widoczny, iż gdy fabrykanci angielscy chcą przedać jaką sztukę, która z ich warsztatów wyszła, wtedy każą przemytnikom na brzeg je wyrzucać pod znakiem francuzkim. Nigdyby ani jednego łokcia nie przedali, gdyby rozumiano, że jest w kraju robiona. Damy Stanów Zjednoczonych myślą podobnież; mają sobie za zniewagę nosić wstążkę przywiezioną z *Londynu*, a nie z *Paryża*.

P. *Ellice*. potwierdza, że niema wątpliwości, iż kobiety obu półsferzów nie inaczey myślą. Oświadcza, iż, chociaż jest bardzo dobrym anglikiem, nie zaprzecza bynaymniey tak utrzymywać, że francuzi nieskończenie nas przewyższają w robieniu materyy jedwabnych, farbowaniu i dobrym guście dessenjów, i pomimo tych wszystkich wyższości, oddają swoje materye 30 do 40 na 100 taniey, aniżeli rękodzielnicy angielscy. Izba postanawia, iż jutro będzie słuchała raportu swojego komitetu, względem projektu, zmierzającego do odwołania zakazu, wprowadzania materyy jedwabnych francuzkich.

P. *Gulburn* zapowiada, iż odłoży na dzień 16 tego miesiąca swóy wniosek, względem chowania katolików irlandzkich na cmentarzach ewangelickich.

Posiedzenie dnia 9.

P. *Grattan* podaje prośbę, podpisaną przez hierarchią katolicką w Irlandyi, która żąda zniesienia nadużyć, niemogących bydź cierpianemi w systemacie instrukcyi publiczney: jest np wiele miast i miasteczek w Irlandyi, w których, w liczbie dzieci chodzących do szkół przypada jeden ewangelik na 40 lub 50 katolików, a jednak wszyscy nauczyciele są wyznania ewangelickiego; katolicy przekładają, iż ponieważ sami płacą tym nauczycielom, niechby przynaymniey było kilku nauczycieli z ich religii.

P. *Gulburn* opiera się tey prośbie: utrzymuje, iż nie można by było wprowadzić professorów katolickich do szkół, bez powiększenia zarodow niezgody.

P. *John Newport* oświadcza, iż uczyni wniosek, względem komitetu szczególnego, któryby zajął się roztrząśnieniem instrukcyi publiczney w *Irlandyi*. Tym czasem szanowny członek powstaje na niesprawiedliwość, z jaką obchodzą się z katolikami

P. *Punkett* mocno popiera prośbę; wzywa Izbę do uwagi, że ta prośba jest podpisaną przez biskupów katolickich, których wpływ na umysły ludu wymaga wiele względów. Szanowny członek powstaje z energią przeciw systematowi edukacyi, w którym, pod pozorem uniknienia sporów religiynych, mówią dzieciom tylko o prawie przyrodzoném i moralności. Twierdzi on, iż bez religii, nie ma wychowania prawdziwego, ani rękoymi na przyszłość.

P. *Fitzgerald*, odpowiadając na twierdzenia ewangelików, którzy oskarżają katolików, iż dzieciom swym nie chcą dawać wychowania, przytacza, iż w hrabstwach *Limmerick* i *Galway*, które są wyłącznie katolickiemi, liczba szkół, których w r. 1817tym było tylko trzy, podniosła się teraz do 108.

P. *Peel*, minister stosunków wewnętrznych, wyznaje, iż dzieci katolików mają toż samo prawo, co i dzieci ewangelików, do dobrodzieystw edukacyi publiczney: lecz wyraża bojaźń z powodu gorliwości nauczycieli katolickich do nawracania.

Izba postanawia, ażeby prośbę duchowieństwa katolickiego w *Irlandyi* złożono na biórze, i nadto wydrukowano i rozdano.

P. *James Mackintosh* oświadcza, iż odkłada na dzień 30 b. m. wniosek, który miał uczynić d. 18 o Ameryce południowey.

DODATEK.

DODATEK DO GAZETY KURYERA LITEWSKIEGO N. 39.

Wilno dnia 31 Marca v. s. 1824. Roku.

A N G L I A.

Przystępują do drugiego czytania wniosku, względem zniesienia cła wchodowego od materyy jedwabnych zagranicznych.

P. *Gulburn* prosi upoważnienia do podania wniosku, względem odmiany postanowień; wniosku, przyjętego na ostatniey sessyi, o dziesięcinach kościelnych w *Irlandyi*.

P. *Henri Parnell*, który był zapowiedział projekt wniosku, względem upoważnienia zapisów pobożnych i fundacyy religiynych, oświadcza, iż nie ma potrzeby żądać dla nich opieki Izby, odtąd, jak Lord kanclerz z prokuratorem jeneralnym wydali decyzyą uroczystą, na stronę pewney damy katolickiey, przeciwko władzy ewangelickiey, która chciała dać fundacyi pobożney przeznaczenie, wcale przeciwne życzeniom testatorki.

P. *Martin* żąda, ażeby postanowiono karę na ludzi, którzy bardzo obciążają koni.

P. *Hume* powiada, że to obciążenie zbyteczne trudne jest do dowiedzenia: ponieważ on widział, jak mały konik niosł z łatwością, ogromnego Lorda *Nugent*, gdy tym czasem koń z naymocnieyszego gatunku, nie mógł utrzymać tego ciężaru.

Z tego powodu wdał się w długą i dosyć żwawą rozprawę; lecz, że liczba członkow coraz poczęła się zmnieyszać; mówca postrzega, iż zostało mniey jak 40 członków; liczba przepisana do nadania ważności obradom. A zatém zamyka posiedzenie.

AMERYKA POŁUDNIOWA.

Lima, dnia 16 października.
(z Gazety Warszawskiey)

Słychać, iż jenerał Hiszpański *La Serna* wyszedł z *Cusco* dla połączenia się z jenerałem *Canterak*.

Rządowa mexykańska gazeta z d. 22 listopada umieściła zawarty między Kolumbią i Mexykiem traktat zaczepny i odporny, którym zobowiązały się oba państwa, pomagać sobie w sprawach zagranicznych, i gdyby wewnętrzni nieprzyjaciele spokoyność państw ich zaburzyć chcieli,; obowiązały się oraz wyjednać sobie przystąpienie do tego związku reszty państw południowo amerykańskich. Gdy wszystkie te państwa połączą się razem, tedy zwołane będzie powszechne zgromadzenie państw różnych, dla naradzenia się nad wspólnemi okolicznościami. Za mieysce tego zgromadzenia się obrano ciaśninę Panamy. Oprócz tego oba sprzymierzone państwa obowiązują się jeszcze wyraźnie: nie zezwolić na żadne roszczenie Hiszpanii; gdyby dopominała się wynagrodzenia za utratę dawnego panowania w osadach, ani zawierać z żadnym rządem związków, przeciwnych niepodległości nowych państw amerykańskich.

WIADOMOŚCI ROZMAITE.

(z Gazety Warszawskiey.)

Podług rapportu podanego parlamentowi, znayduje się na składach następująca ilość zagranicznego zboża: 461,591 kwarterów pszenicy, 3315 kwarterów żyta, 40,091 kwarterów jęczmienia, 152,351 kwarterów owsa, 10,645 kwarterów bobu, i 6558 kwarterów grochu. Pszenicy jest w *Londynie* 164,701 kwarterów, a w *Liwerpool* 77,985 kwarterów. (Kwarter zawiera półtrzecia korca miary polskiey).

— Następująca tabella wyjęta z mowy zmarłego w roku zeszłym sekretarza towarzystwa biblijnego angielskiego, wykazuje powiększającą się liczę chrześcijan w każdym wieku od 1go do 18. I tak było:

w wieku	1.	Chrześcijan . .	500,000
—	2.	— .	2,000,000.
—	3.	— .	5,000,000.
—	4.	— .	10,000,000.
—	5.	— .	15,000,000.
—	6.	— .	20,000,000.
—	7.	— .	25,000,000.
—	8.	— .	30,000,000.
—	9.	— .	40,000,000.
—	10.	— .	50,000,000.
—	11.	— .	60,000,000.
—	12.	— .	70,000,000.
—	13.	— .	75,000,000.
—	14.	— .	80,000,000.
—	15.	— .	100,000,000.
—	16.	— .	125,000,000.
—	17.	— .	155,000,000.
—	18.	— .	200,000,000.

Przypuszczając, iż cała ziemia ma tysiąc milionów ludności, rachować można w przybliżonym stosunku.

Żydów	2,500,000.
Chrześcijan, których liczba się powiększa	200,000,000.
Mahometanów	140,000,000.
Pogan, lub takich, którzy nie wyznają trzech powyższych religiy, a których liczba się zmnieysza .	657,500,000.
Wynosi ogólna liczba	1,000,000,000.

Chrześcijanie dzielą się: na katolików

katolików	90,000,000.
— Greków	35,000,000.
— takich, którzy nie należą do obu powyższych wyznań	75,000,000
	200,000,000.

Od roku 1818 powiększyła się liczba chrześcijan we wszystkich częściach świata. Blizko 1000 towarzystw biblijnych, rozdaje wszędzie Pismo święte. W roku 1800 missyonarze ewangelicy znaydowali się w 157 mieyscach, we wszystkich częściach świata, a teraz są w 252 mieyscach. Dochody ich w roku 1819 wynosiły 180,000 liwrów. Missyonarze katolicy okazują ciągłą gorliwość w rozkrzewianiu wiary, i w teraznieyszym wieku rozdali bardzo znaczną liczbę Pisma świętego.

— Pewny irlandczyk, nazwiskiem *Burns*, który długo był wyrobnikiem w *Glasgowie*, odziedziczył poswcim wuju, zmarłym w Indyach Wschodnich, 190,000 funtów szterlingów (7 milionów 600,000 zł. pol.) gotowemi pieniędzmi, kilka obszernych plantacyy i 5 okrętów.

Kurs Sankt-Petersburski dnia 18 marca.

W e x l e.

Na Londyn $9\frac{13}{32}$, pens.		Bank. Assygn.
— Amsterdam $9\frac{1}{4}$ sztiw.		
— 3 mies. $9\frac{9}{32}$		
— Hamburg $8\frac{9}{13}$, szil. ban.		za rub.
— 3 mies. $8\frac{19}{32}$, — — —		
— Paryż na 3 miesiące 99 cent.		

P i e n i ą d z e.

Dukat holenderski nowy 11 r. 65 kop.

Rubel { złotem 2 r. 88 kop.
srebrem 2 r. 74 kop.

Nieustający dochod kommissyi umorzenia długow:

6% assygnacyami —	108, 107	procentow
6% brzęczącą monetą —	107	
5% takąż — — — —	92	

Kurs wileński na assygnaty od dnia 26 marca: rubel srebrny 3 rub. 80 kop., dukat nowy 11 rub. 62 kop., stary 11 rub. 48 kop., imperyał 36 r. 90 kopiejek.

Pozwolono drukować. Z polecenia JW. Wojennego Litewskiego Gubernatora: Andrzey Bucharski Rzeczywisty Radca Stanu i Kawaler.

w Drukarni Redakcyi.

Exdywizya.

1. Sąd Taxatorsko Exdywizorski, na usatysfakcyonowanie kredytorow zeszłego JW. Henryka Barona Mirbacha Jenerała Woysk Polskich i Kawalera, Dekretem Remissyynym Sądu Głównego Litewsko Wileńskiego Cywilnego Departamentu, przeznaczony, i w dniu pierwszym marca roku idącego, do majątku Łaukożemy zwanego, w powiecie Telszewskim położonego zebrany, po ułatwieniu wszelkich akcessoryinych stopniow i oznaczeniu w dniu pierwszym maja do kancellaryi Grockiey powiatu Telszewskiego na wszyskich stronach pod karami sprzeciwieństwa komportacyi, dla oczewistego całey sprawy rozsądzenia, ziazd swóy do tegoż majątku w dniu szesnastym junii roku idącego zakreślił, w takowym terminie że bez żadnych odkładow poruczone sobie dzieło ukończy, że na niestawających a pozwanych debitorach, oczewistym wyrokiem poszukiwane summy wskazać, nieobjawione zaś kredytorskie i wszelkiego rodzaju pretensye, wieczney amissyi padać będzie obowiązany; w myśl dekretu remissyynego przez niniejszą awizacyą zapowiada. Dat 1824 marca 7 dnia.

Prezydent Ziemski ptu. Upit. i Exdyw. Jan Olechnowicz.

Ziemski ptu. Wileń. Pisarz i Exdywizor Józef Olszański.

Rosieński Grodz. Prez. i Exd. Fran. Billewicz.

Uwiadomienie.

2 Komissya Sądowa Edukacyyna Guberni Wołyńskiey, Podolskiey i Kijowskiey uwiadamia PP. Obywateli, iż w dniach 27, 28, 30 czerwca 1824 roku odbywać się będzie w miescie powiatowem Winnicy w Gubernii, Podolskiey leżącem, w obecności jednego z Członków Kommissyi licytacya przedaży na wieczność majątku pojezuickiego Futorów Kazanichy i Kaidaczychy w powiecie Winnickim leżących, majątek ten w obrębie swoim zamyka więcey 9ciu włok ziemi, w którey znaydują się łanki, ogrody, i łąki dworskie, grunta i sadyby włościańskie, laski w krzakach młodych, stawki, dwór, szpichlerz, stodoła, chlewy, karczma i młyn dawniey exystujący, teraz nowych nakładów potrzebujący. Poddanych do tego majątku należących jest sadyb kilka. Futor Kazanicha będąc odległym od m. Winnicy na werstw 2½ zostaje w obwodzie kabaku mieyskiego Winnickiego, i przedaż trunkow w nim nie wolna. Futor zaś Kaydaczycha odległy na siedm i pół werstw od Winniey, lubo zostaje teraz w obrębie kabaku Winnickiego, lecz stosownie do odebraney przez Kommissyą wiadomości od wyższey Władzy, od roku 1827 ma bydź z tego obrębu wyłączony, a w przypadku niewyłączenia którego z tych futorów albo i obudwóch razem z pomienionego obwodu kabakowego, dziedzic tego majątku na mocy Ukazu Rządzącego Senatu r. 1814 dnia 24 października, za utraconą propinacyą odbierać będzie wynagrodzenie ze Skarbu Monarszego. Licytacya zacznie się od summy rubli srebr. 2787 kop 71 jako odpowiadającey kapitałowi wyrachowanemu w stosunku 6% od teraznieyszey opłaty coroczney na rzecz Funduszu Edukacyynego po r. s. 167 kop 26¼ w okładzie zadeterminowaney. Poszliny, papier herbowy i opłaty kancelaryiskie do kupującego ściągać się będą. Chcący się pisać na licytanta, złoży na vadium r. sr. 300 lub dostateczną na tę summę porękę w zakład, że się od zalicytowaney summy nie cofnie. Złożone na vadium pieniądze lub poręka będą zwrócone tym co się przy licytacyi nie utrzymają, a naywięcey postępującemu zaliczą się, w moc ewikcyi o którey niżey się powi — gdyby zaś ten co naywyższą summę postąpił i tym sposobem prawa do dziedzictwa pomienionych majątków nabył, warunków kupna dopełnić nie chciał, lub nie mógł, vadium r. sr. 300 przezeń złożone stanie się Funduszu Edukacyinego własnością, i tenże Fundusz wróci się do praw swoich na dziedzictwo tychże majątków. Jako zaś rzeczone majątki są natury pojezuickiey i podług Imiennego Naywyższego Ukazu r. 1807 dnia 21 grudnia, summa szacunkowa na tychże dobrach wieczyście zostawać powinna, ani z nich podniesioną bydź może, lecz tylko procent szósty od niey na rzecz Funduszu Edukacyinego przez dziedzica tych dóbr opłacany bydź winien, przeto z powodu że te dobra po ogłoszeniu onych wakującemi do bezpośredniego rozrządzenia Funduszu Edukacyinego zwrócone zostały, kupujący przy zawarciu tranzakcyi wieczystey, będzie w obowiązku złożyć ewikcyą na trzecią część summy szacunkowey jaką zalicytuje. Jeśliby nowy nabywca niemiał dóbr dziedzicznych, na którychby takową trzecią część summy szacunkowey zalicytowaney w stosunku po r. sr. 60 na jedną duszę poddanego płci męzkiey stanu rolniczego swobodnego od wszelkich długów i skarbowey zaległości (na co świadectwo Sądu Głównego złożyć winien) mógł zabezpieczyć, wówczas do złożonego vadium doliczy ilość wyrównywającą trzeciey części summy szacunkowey zalicytowaney, a Kommissya oddawszy takową summę na ewikcyą pewną, procent od niey po 6% dla tegoż nabywcy zapewni, do którego to procentu i kapitału Fundusz Edukacyiny wówczas dopiero póydzie, kiedy dziedzic nowy uchybi należney Funduszowi z tych dóbr opłaty, i w przypadkach Konstytucyą 1775 r., Ukazem Imiennym 1807 r. 21 grudnia i innemi prawami Funduszowi Edukacyinemu służącemi zastrzeżonych. O bliższych warunkach przedaży jako i o stanie dóbr pomienionych można w każdym czasie powziąść wiadomość w Kancellaryi Kommissyi, a pod moment licytacyi od Członka Kommissyi przytomnego temu aktowi. Dan w mieście Krzemieńcu dnia 3 marca r. 1824. Ludwik Raciborowski Kommisarz.

Pisarz kollegski Assessor Rudzki.

Od dnia 1go następującego miesiąca kwietnia odnawia się prenumerata kwartałowa na gazetę Kuryera Litewskiego; cena zwyczayna rub. 2 kop. 25 srebr.

	Czas obserwacyi	Wysokość Barom.	Wys. Thar. Reau.	Wiatry.	Odmiana wpowietrzu
Obserwacye meterologiczne.	dnia 29 god. 2 wieczo.	27 cal. 2,5 lin.	+ 8,5 stopni.	Polud. zach.	Pochmurno
	dnia 30 — — —	27 — 4,5 —	+ 7,5 — —	Półn. zach.	Pochmurno
	dnia 31 god. 5 z rana	27 — 5,6 —	0 — —	Półn. zach.	Pogoda